

WOJEWODA LUBUSKI

ul. Jagiellończyka 8
66-400 Gorzów Wlkp.

Gorzów Wlkp., 10 maja 2018 r.

PS-VIII.431.3.2018.ESzw

Pani

Aneta Świątkowska

Kierownik

Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Bledzewie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017r., poz. 697 ze zm.); rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. z 2015r., poz.1477) - zespół kontrolny w składzie:

1. Elżbieta Szwonka - Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp., posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 41-1/2018 z dnia 2 marca 2018r. – przewodnicząca Zespołu kontrolnego;
2. Magdalena Dziadas – Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp., posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 41-2/2018 z dnia 2 marca 2018r. – członek Zespołu kontrolnego

przeprowadził w dniu 13 marca 2018r. kontrolę problemową w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Bledzewie, ul. Kościuszki 16. Zakresem kontroli objęto sposób realizacji zadań gminy, wynikających z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017r., poz. 697 ze zm.).

Kontrola obejmowała okres od 02.01.2017r. do dnia 13.03.2018r. Przed przystąpieniem do kontroli Zespół kontrolny złożył pisemne oświadczenia o braku okoliczności uzasadniających wyłączenie od udziału w niniejszej kontroli. Dokonano wpisu do książki kontroli.

Akta kontroli: 1-9

Kontrolę przeprowadzono w obecności p. Anety Świątkowskiej, Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bledzewie, która również udzielała wyjaśnień podczas kontroli.

W szczególności ocenie poddano następujące zagadnienia:

1. Opracowywanie i realizację 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.
2. Tworzenie i rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz pracę z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
3. Zaangażowanie w interdyscyplinarne działania służące reintegracji rodzin przeżywających problemy w sprawowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych..

Na terenie gminy Bledzew na dzień kontroli funkcjonowało 46 rodzin ze zdiagnozowaną bezradnością w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. W ramach prowadzonych czynności kontrolnych dokonano analizy losowo wybranej dokumentacji łącznie 8 rodzin. W 6 rodzinach stwierdzone były trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. * *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podst. art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2016, poz. 1764).*

W grupie badanych rodzin przebywało na dzień kontroli 8 dzieci.

Akta kontroli:92-112

Ocena skontrolowanej działalności

1. Opracowywanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny

Jak ustalono w toku kontroli Gmina Bledzew w okresie objętych kontrolą posiadała opracowane i przyjęte do realizacji 2 programy:

- Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Bledzew na lata 2015-2017, przyjęty uchwałą Nr XII/47/15 Rady Gminy Bledzew z dnia 30 czerwca 2015 r.
- Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Bledzew na lata 2018-2020, przyjęty uchwałą Nr XLIII/266/18 Rady Gminy Bledzew z dnia 30 stycznia 2018 r.

Akta kontroli:92-112

W celu oceny zapisów programu z zadaniami gminy, określonymi w cytowanej ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, dokonano analizy jakościowej obu Programów Wspierania Rodziny.

W art. 176 ustawodawca określił zadania własne gminy. Należą do nich oprócz opracowania i realizacji gminnych programów wspierania rodziny m.in. tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:

- a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,

- b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
- c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci oraz tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny i współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Akta kontroli:92-112

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Bledzew na lata 2015-2017, przyjęty uchwałą Nr XII/47/15 Rady Gminy Bledzew z dnia 30 czerwca 2015 r. stworzono w oparciu o diagnozę sytuacji rodzin w gminie na koniec 2014 roku, z której wynika, że ponad 51% rodzin objętych pomocą w 2014 r. to rodziny z dziećmi. Program zakłada wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych w procesie przywracania ich zdolności do prawidłowego funkcjonowania. Do celu głównego przypisano cztery cele szczegółowe i odpowiadające im działania. W celach szczegółowych uwzględniono: diagnozowanie i analizę środowisk rodzinnych, zabezpieczenie podstawowych potrzeb socjalno – bytowych rodziny, wspieranie rodzin dysfunkcyjnych i niewydolnych wychowawczo celem przywrócenia prawidłowego ich funkcjonowania oraz podejmowanie działań profilaktycznych. W programie nie uwzględniono wymienionych w art. 176 ww. ustawy zadań własnych gminy tj.: organizowania szkoleń i tworzenia warunków do działania rodzin wspierających i prowadzenia placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.

W celu zbadania sposobów realizacji ww. celów Gminnego Programu, analizie poddano roczne sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny za 2016 r. i za 2017 rok, składane przez wójta gminy, zgodnie z art. 179 1 ww. ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Sprawozdanie za 2016 rok sporządzono odnosząc się do zawartych w art. 176 ww. ustawy zadań własnych gminy, określono także potrzeby w tym zakresie. Jak wynika ze sprawozdania w 2016 r. opieką asystenta objętych było 10 rodzin, z tego dwie zostały zobowiązane do współpracy z asystentem przez Sąd Rodzinny. Gmina ponosiła koszty szkolenia asystenta i współfinansowała pobyt dzieci w pieczy zastępczej. Z zadań własnych gminy w 2016 roku realizowane były:

1. opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
2. tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
3. tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem;
4. praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
5. zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny;
6. zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności dostępu do specjalistycznego poradnictwa;

7. organizowanie szkoleń;
8. finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
9. współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
10. sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej;
11. prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zamieszkałego na terenie gminy.

Gmina nie realizowała zadań polegających na:

1. prowadzeniu placówek wsparcia dziennego oraz zapewnieniu w nich miejsc dla dzieci;
2. szkoleniu i tworzeniu warunków do działania rodzin wspierających.

Zadania, których gmina nie realizowała w 2016 roku nie były ujęte w Gminnym programie wspierania rodziny na lata 2015-2017.

W sprawozdaniu za 2016 r. zapisano potrzebę utworzenie placówki wsparcia dziennego.

W Sprawozdaniu MRPiPS-03 za 2017 r. wykazano 46 rodzin, którym udzielono pomocy z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Ze sprawozdania składanego przez wójta za 2017 rok wynika, że znacznie zmieniła się liczba rodzin, które przejawiają trudności w sprawach opiekuńczo wychowawczych. Takich rodzin na koniec roku było 20. Jak wynika z części opisowej sprawozdania różnica spowodowana była ujęciem rodzin, które nie posiadają dzieci, ale wykazują bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz rodzin niepełnych. Po gruntownej analizie sytuacji poszczególnych rodzin do kategorii tej zaliczono tylko rodziny z dziećmi, przejawiające trudności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych. Wprowadzenie korekty liczby rodzin powoduje zmianę wskaźników – wynika z niej że $\frac{3}{4}$ rodzin z bezradnością w sprawach opiekuńczo – wychowawczych objętych było w 2017 roku wsparciem asystenta.

W badanym obszarze stwierdzono istotne uchybienie polegające na nieuwzględnieniu w Gminnym Programie i nierealizowaniu zadań będących w myśl art. 176 ustawy zadaniami własnymi gminy tj.: prowadzenia placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienia w nich miejsc dla dzieci i tworzenia warunków do działania rodzin wspierających.

Akta kontroli:92-112

Analiza treści Programu na lata 2018-2020 wskazuje, że gmina zapewnia rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wsparcie poprzez pomoc asystenta, dostęp do poradnictwa specjalistycznego oraz organizowanie szkoleń dla rodzin. Gmina stwarza także możliwości korzystania z form wsparcia wynikających z innych uregulowań prawnych, w tym w postaci pracy socjalnej.

Zapisane w programie na 2018-2020 cele nie wyczerpują wszystkich zadań własnych

gminy, określonych w art. 176 ww. ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Program Gminny, o którym mowa w art. 176 ust. 3 jest niepełny, nie uwzględniono placówek wsparcia dziennego, pominięto zadanie określone w art. 176 ust. 3 lit. b, tj. organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających. Gmina sporządza sprawozdania rzeczowo-finansowe oraz prowadzi monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Z 14 zadań Gmina uwzględniła w programie 12, co stanowi 85,7%.

Obowiązujący od 01.01.2018 r. program oparty został na diagnozie, do której wykorzystano dane z końca 2017 r. Z informacji zawartych w diagnozie wynika, że w ciągu 3 lat obniżyła się liczba rodzin objętych pomocą społeczną (65,67) o ponad 34%. Nie uległy zasadniczej zmianie powody przyznawania pomocy, w dalszym ciągu najczęściej osób/rodzin otrzymywało wsparcie z powodu długotrwałej choroby. W ciągu trzech lat spadła także liczba rodzin, które z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych otrzymywały pomoc. Jak wynika z diagnozy w 2017 roku, 15 rodzin korzystało ze wsparcia asystenta. W rodzinach tych przebywało 37 dzieci. Dane porównawcze za trzy lata wskazują, że z każdym rokiem przybywało rodzin korzystających z tej formy wsparcia.

Zaplanowane na lata 2018-2020 zadania pogrupowano w cztery obszary:

- diagnozowanie i analiza środowisk rodzinnych poprzez między innymi przeprowadzanie wywiadów w rodzinach przeżywających trudności, rozpoznanie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich weryfikację zgłoszeń dotyczących potencjalnych nieprawidłowości;
- zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny poprzez między innymi zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej, objęcie dożywieniem dzieci i młodzieży uczęszczających do szkół, informowanie o możliwościach i zasadach uzyskania innych form wsparcia;
- wspieranie rodzin dysfunkcyjnych i niewydolnych wychowawczo poprzez między innymi wsparcie asystenta, zapewnienie konsultacji specjalistycznych, poradnictwa prawnego;
- podejmowanie działań profilaktycznych poprzez uczestnictwo w ogólnopolskich i regionalnych kampaniach i programach, których celem jest wzmocnienie rodziny oraz edukacyjnych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży.

Analiza zadań zawartych w poszczególnych obszarach wskazuje, że w programie nie zostały uwzględnione jako istotny element systemu wsparcia rodziny placówki wsparcia dziennego i rodziny wspierające.

W kontrolowanym obszarze stwierdzono uchybienie polegające na nieuwzględnieniu w Gminnym Programie na lata 2018- 2020 zadań stanowiących zadania własne gminy tj.: prowadzenia placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienia w nich miejsc dla dzieci i tworzenia warunków do działania rodzin wspierających.

2. Tworzenie i rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Jak wynika z ustaleń kontroli na terenie gminy nie funkcjonują **placówki wsparcia dziennego**. Z informacji zawartej w piśmie z dnia 23.03.2018 r.; znak: KO.0810.1.2018 oraz z oświadczenia kierownika wynika, że brak placówek wsparcia dziennego na terenie gminy spowodowany jest strukturą gminy i odległościami pomiędzy sołectwami a siedzibą gminy, brakiem odpowiedniego spełniającego wymagania lokalu oraz brakiem środków finansowych na utworzenie i utrzymanie placówki. Lukę wypełniają działania gminnej biblioteki w Bledzewie i jej filli, działających w części sołectw (Goruńsko, Templewo, Sokola Dąbrowa). Biblioteka oferuje dzieciom szereg atrakcyjnych zajęć, w tym imprezy okolicznościowe, zajęcia w czasie ferii i wakacji, organizuje wyjazdy, prowadzi zespół taneczny Trans (dwie grupy) i studio piosenki. Z informacji zawartej w ww. piśmie wynika, że w zajęciach uczestniczy od 10 do 15 dzieci. W dokumentacji badanych dzieci nie znajdują się informacje o uczestnictwie w zajęciach prowadzonych przez bibliotekę.

Stwierdzono istotne uchybienie polegające na braku placówek wsparcia dziennego.

Akta kontroli:92-112

Wsparciem asystenta rodziny w 2017r. objętych było 15 rodzin z problemami opiekuńczo- wychowawczymi z terenu Gminy Bledzew. Do 12 rodzin asystent trafił na wniosek pracownika socjalnego, natomiast 3 rodziny zostały zobowiązane przez sąd do aktywnej współpracy z asystentem po rozpatrzeniu wniosku Ośrodka. W okresie objętym kontrolą w 6 przypadkach zrealizowano plan pomocy i asystent mógł zakończyć pracę z rodziną. Natomiast w 1 przypadku współpraca z asystentem zakończyła się z powodu zmiany miejsca zamieszkania rodziny.

Jak ustalono podczas kontroli Gmina Bledzew zatrudnia 1 asystenta na pełny etat. Na ten cel w 2017 r. uzyskała dofinansowanie w ramach programu MRPiPS „Asystent i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2017”.

Zatrudniony przez gminę asystent rodziny od 04.08.2015r. (początkowo na stanowisku pracownika socjalnego, potem aspiranta pracy socjalnej) spełnia wymagania kwalifikacyjne określone w art. 12. 1. cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Posiada ukończone studia licencjackie na kierunku pedagogika w zakresie pracy socjalnej i resocjalizacji oraz ukończone studia magisterskie na kierunku praca socjalna w specjalności planowanie i koordynowanie usług w pomocy społecznej w obszarze nauk społecznych o profilu praktycznym (Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Janusza Korczaka w Warszawie Wydział Nauk Społeczno Pedagogicznych w Katowicach).

W toku kontroli zbadano również kwestię podnoszenia kompetencji zawodowych asystenta rodziny. W okresie objętym kontrolą asystent uczestniczył w dwóch szkoleniach: “Elementy prawa istotne w pracy Asystenta Rodziny; Psychospołeczne zagadnienia funkcjonowania rodziny” (organizator: Profilaktyka KIER) oraz “Sposoby postępowania w sytuacji kryzysowej” (organizator MRPiPS, Policja; Wojewoda Lubuski) i w 2016 “Kompedium prawne dla asystentów rodzin” (organizator FRDL Ośrodek Regionalny w Zielonej Górze). Tematyka i zakres odbytych szkoleń świadczy o doborze pod kątem przydatności w wykonywaniu obowiązków zawodowych.

Nie stwierdzono uchybień w tym obszarze.

Akta kontroli:92-112

Na dzień kontroli asystent pracował z 8 rodzinami, zatem został zachowany ustawowy wymóg, dotyczący liczby rodzin, z którymi asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, określony w art. 15 ust. 4 cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Jak wynika ze sprawozdania MRPiPS-3 za 2017 rok w gminie Bledzew na koniec 2017r. funkcjonowało 46 rodzin ze stwierdzoną bezradnością w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Wszystkie rodziny objęte były pracą socjalną. Sprawozdanie rzeczowo finansowe wskazuje, że w okresie objętym kontrolą 15 rodzin korzystało z usług asystenta, co stanowi 32,6% ogółu rodzin ze stwierdzoną bezradnością. W rodzinach objętych opieką asystenta było 37 dzieci.

Ze sprawozdania, o którym mowa w art. 179. ust. 1. wynika, że analiza wszystkich rodzin zakwalifikowanych do tej grupy oparta była na zastosowaniu błędnej interpretacji zapisu ustawy. Zaliczono do tej grupy osoby przejawiające bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego (4 rodziny) oraz rodziny niepełne, w których nie stwierdzono przejawów bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych (22 rodziny). W wyniku przeprowadzonej weryfikacji rodzin przejawiających bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych zostało 20. Biorąc pod uwagę pozostałą po weryfikacji liczbę rodzin 75% rodzin było objętych wsparciem asystenta.

Z informacji uzyskanych podczas kontroli wynika, że wszystkie rodziny, co do których pracownicy socjalni wnioskowali o przydział asystenta, takie wsparcie otrzymały.

Nie stwierdzono uchybień odnośnie liczby rodzin, z którymi jednocześnie pracuje asystent.

Koordynowane wsparcie dla kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”

Na mocy ustawy z dnia 4 listopada 2016r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. z 2016, poz. 1860 ze zm.) uprawnione rodziny mogą korzystać z poradnictwa w zakresie:

- 1) przezwyciężania trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka;
- 2) wsparcia psychologicznego;
- 3) pomocy prawnej, w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych;
- 4) dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz świadczeń opieki zdrowotnej.

Poradnictwo zgodnie z cytowaną ustawą koordynowane jest przez asystenta i podejmowane jest na wniosek uprawnionych osób.

Jak ustalono w toku kontroli do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bledzewie w okresie objętym kontrolą nie wpłynął żaden wniosek w tej sprawie. Na terenie gminy mieszka rodzina, która ma prawo do korzystania z rozwiązań zawartych w ww. ustawie. Rodzinie tej udzielane jest wsparcie w postaci pracy socjalnej oraz wsparcie w postaci zasiłków. Ponadto w listopadzie 2017 roku rodzina została pisemnie poinformowana o możliwości wsparcia ze strony asystenta, do pisma załączono informator wydany przez Ministerstwo Zdrowia i Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Jak wynika z wyjaśnień kierownika Ośrodka pracownicy starają się współpracować z rodziną i udzielać niezbędnej pomocy i wsparcia adekwatnego nie tylko do potrzeb rodziny, ale również do możliwości Ośrodka i w granicach obowiązujących przepisów. W ocenie p. Kierownik współpraca z rodziną jest trudna. Obecnie rodzina korzysta ze wsparcia w formie zasiłku celowego specjalnego na dofinansowanie kosztów dowozu syna do przedszkola integracyjnego w Międzyrzeczu.

Akta kontroli:92-112;378-379

Nie stwierdzono uchybień odnośnie koordynacji poradnictwa dla osób uprawnionych na podstawie ustawy z dnia 4 listopada 2016r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. z 2016r., poz. 1860).

W toku kontroli zbadano działania na rzecz reintegracji rodzin. Jak ustalono w trakcie kontroli w 2017 roku z terenu gminy Bledzew w pieczy zastępczej przebywało ogółem 9 dzieci z 5 rodzin. W toku kontroli zbadano dokumentację 2 rodzin (którym odebrano dzieci), w których pracuje asystent rodziny na rzecz ich reintegracji. Wszystkie umieszczone w pieczy zastępczej dzieci z gminy Bledzew przebywają terenie powiatu międzyrzeckiego w rodzinnej pieczy zastępczej. Pięcioro dzieci przebywało w rodzinach zastępczych spokrewnionych, natomiast czworo dzieci umieszczonych było w rodzinach niezawodowych i zawodowych. Z badanej dokumentacji wynika, że asystent obecnie pracuje z jedną rodziną, a praca z drugą rodziną została zawieszona z uwagi na pobyt rodzica w szpitalu (stan na dzień kontroli). Jak wynika z wyjaśnień Kierownika Ośrodka, w pozostałych przypadkach praca z rodzinami dzieci umieszczonych w pieczy na rzecz reintegracji rodzin nie jest możliwa. Rodzice czworga dzieci zostali pozbawieni władzy rodzicielskiej, wyjechali za granicę i nie ma z nimi kontaktu, nie interesują się dziećmi

i nie kontaktują się z nimi, w drugim przypadku – po uregulowaniu sytuacji prawnej dzieci dalsze działania asystenta byłyby bezpodstawne. Ponadto, jak wynika z wyjaśnień, w roku poprzedzającym okres kontroli dwie rodziny wskutek oddziaływań asystenta zreintegrowały się. Z badanych rodzin w jednym przypadku dziecko powróciło do rodziny - po umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej, rodzice wnieśli odwołanie i Sąd uchylił wcześniejsze postanowienie i tym samym zezwolił do czasu zakończenia postępowania na pobyt dziecka (16 lat) w domu rodzinnym.

Akta kontroli:92-112

W toku kontroli analizie poddano dokumentację 3 spośród 8 rodzin, z którymi pracuje asystent. Wszystkie rodziny mają sporządzony plan, który aktualizowany jest zgodnie z przepisami i odzwierciedla zmieniającą się sytuację rodzin.

** Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podst. art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.z 2016, poz. 1764).*

Po ustaleniu stanu faktycznego sporządzono diagnozę, zaplanowano działania. Jak wynika z analizy dokumentacji w sposób prawidłowy rozpoznano przyczynę trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych i adekwatnie do potrzeb ustalono działania. Przyjęto za cel poprawę funkcjonowania rodziny, określono cele szczegółowe długo- i krótkoterminowe. W ocenie kontrolujących były odpowiednie do rozpoznanych deficytów rodziny, ich realizacja pozwalała osiągnąć zamierzony cel. Z uwagi na wymagania SR ocena realizacji planu i jego aktualizacja sporządzana jest co 3 miesiące. Na dzień kontroli działania asystenta z powodu postawy rodziny, która wpięrow ograniczyła kontakty a potem przestała współpracować z asystentem, skupiają się na monitorowaniu sytuacji dziecka. Ustawodawca w art. 8 ust. 3 określił, że „wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem”. W przypadku tej rodziny, jak wskazuje dokumentacja, warunek ten był spełniany przez rodzinę w niewielkiej skali.

** Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podst. art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2016, poz. 1764).*

Miesięczne informacje o działaniach asystenta wskazują, że zaplanowane działania były realizowane. Wykonywanie podczas wizyt różnorodnych ćwiczeń z dzieckiem skutkowało zaprezentowaniem matce sposobów stymulacji dziecka i przede wszystkim poprawiło jego motorykę. Dokumentacja wskazuje, że asystent odbył wiele rozmów z matką i jej partnerem przekonując do złożenia wniosku i zgromadzenia potrzebnych dokumentów. W ocenie kontrolujących zaplanowane i realizowane działania są adekwatne do sytuacji rodziny.

** Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podst. art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2016, poz. 1764).*

Z uwagi na fakt, że kontrolą objęto działania w okresie od początku 2017 do dnia kontroli tj. do 13 marca 2018 r. nie analizowano dokumentacji z wcześniejszego okresu. W planie pracy z rodziną z kwietnia 2017 r. asystent założył polepszenie funkcjonowania rodziny, między innymi poprzez pozostawanie w abstynencji, utrwalanie poprawnych relacji z dziećmi, a w celach szczegółowych np. założenie przydomowego ogródka. W harmonogramie ujęto kontynuację terapii psychologicznej dla niepijących alkoholików oraz spotkania matki z psychologiem w siedzibie ośrodka. W aktualizacji planu pracy z rodziną (01.08.2017) odnotowano, że wszystkie zadania udało się zrealizować w całości. Natomiast kolejna aktualizacja z lutego 2018 wskazuje, że nie udało się zrealizować wszystkich zaplanowanych działań.

Działania asystenta są adekwatne do potrzeb rodziny, odzwierciedlają zmiany w jej funkcjonowaniu. Dużą uwagę asystent kładzie na wspieranie dzieci – rozmowy, pomoc w odrabianiu lekcji, wspólne rysowanie i zabawy. Jednak zdefiniowanie celu pracy asystenta jako “polepszenie funkcjonowania rodziny” jest zbyt ogólne, nie mierzalne, trudne do zweryfikowania. zachodzi konieczność wskazywania celu pracy precyzyjniej – konkretniej.

Stwierdzono uchybienie, polegające na formułowaniu celu w planach pracy z rodziną w sposób zbyt ogólny.

Akta kontroli:92-112

Dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny

Spośród 3 rodzin, których dokumentację analizowano w trakcie kontroli, dwie współpracują z asystentem na tyle długo, by możliwe było dokonanie oceny, o której mowa w art.15 ust. 1 pkt 15. Ocena sytuacji rodzin dokonywana jest systematycznie co pół roku we współpracy z pracownikiem socjalnym i po zasięgnięciu opinii kuratora, jeśli został rodzinie przypisany. W jednym przypadku odnotowano niewielkie kilkudniowe (5 dni) przekroczenie terminu.* *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podst. art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2016, poz. 1764).*

Ponadto asystent w przypadku rodzin zobowiązanych do pracy przez Sąd składa co trzy miesiące sprawozdanie z podejmowanych działań wraz z oceną sytuacji rodzinny. W przypadku ww. rodziny miało to miejsce 02.02.2017; 9.05.2017; 01.08.2017; 21.11.2017 i 14.02.2018.

Akta kontroli:92-112

Nie stwierdzono uchybień w tym obszarze.

Modyfikacja planu pracy z rodziną

Spośród 3 rodzin, których dokumentację analizowano w trakcie kontroli, w dwóch przypadkach dokonano oceny i w następstwie modyfikacji planu pracy. * *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podst. art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2016, poz. 1764).*

Zdefiniowanie celu pracy asystenta jako “poprawa funkcjonowania rodziny” jest zbyt ogólne, nie mierzalne, trudne do zweryfikowania, zachodzi więc konieczność wskazywania celu pracy precyzyjniej – konkretniej.

W toku kontroli stwierdzono uchybienie, polegające na nieprecyzyjnym formułowaniu celów pracy z rodziną.

Akta kontroli:92-112

- **dostęp do poradnictwa specjalistycznego**

W GOPS Bledzew od lutego 2017r. w każdy pierwszy i trzeci czwartek miesiąca w godzinach od 15⁰⁰ do 19⁰⁰ dyżur pełni specjalista z zakresu psychologii i terapii uzależnień. Z porad mogą bezpłatnie korzystać wszyscy mieszkańcy Gminy Bledzew, którzy znaleźli się w trudnej sytuacji. Informacja o terminie i miejscu oraz telefon kontaktowy wywieszona są na tablicy ogłoszeń. Spośród rodzin z bezradnością w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego z poradnictwa specjalistycznego w 2017 roku korzystało 11 rodzin. Spośród rodzin, których dokumentację badano 3 rodziny korzystały z pomocy psychologiczno–terapeutycznej.* *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podst. art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2016, poz.1764).*

Ponadto rodziny, osoby mogą korzystać z pomocy specjalistów poza gminą, między innymi w Poradni przy Szpitalu w Międzyrzeczu świadczącej terapię rodzin, psychoterapię indywidualną. Poradnictwo prawne zapewnione jest przez Starostwo Powiatowe w Międzyrzeczu. Prawnicy świadczą usługi w dwóch punktach w siedzibie starostwa i w Skwierzynie, gdzie przyjmują codziennie w godzinach popołudniowych.

W badanym obszarze nie stwierdzono uchybień.

Akta kontroli:92-112

- **rodziny wspierające**

Jak wynika ze sprawozdań rzeczowo – finansowych, rocznych sprawozdań z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny składanych przez wójta radzie gminy, na terenie gminy nie funkcjonują rodziny wspierające. Z informacji uzyskanych od kierownika ośrodka wynika, że podejmowano próby utworzenia rodzin wspierających. Osoby, do których zwracano się z taką propozycją, odmawiały z uwagi na obawę identyfikowania ich przez środowisko jako rodziny, które same wymagają wsparcia. Osoby te nie odmawiały pomocy sąsiadom, ale nie godziły się na jej sformalizowanie w postaci rodzin wspierających.

Stwierdzono istotne uchybienie polegające na braku rodzin wspierających.

Akta kontroli:92-112

3. Zaangażowanie w interdyscyplinarne działania służące reintegracji rodzin przeżywających problemy w sprawowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

W stosunku do dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej obowiązek sporządzenia planu pomocy dziecku spoczywa na koordynatorze rodzinnej pieczy zastępczej, który we współpracy z rodziną zastępczą (...) asystentem rodziny (w przypadku gdy rodzinie dziecka nie został przydzielony asystent rodziny – we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną) ustala cele i działania na rzecz powrotu dziecka do rodziny.

Jak wynika z oświadczenia kierownika, w stosunku do tych dzieci opracowano plan pomocy przy współudziale pracownika socjalnego ośrodka. Ośrodek przekazywał niezbędną dokumentację dotyczącą rodziny i dziecka. W dokumentacji badanych rodzin nie było dokumentu potwierdzającego udział w posiedzeniu zespołu.

W badanym obszarze stwierdzono uchybienie polegające na braku dokumentu potwierdzającego udział w posiedzeniu zespołu.

Akta kontroli:92-11

Opiniowanie ws. dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej

Zgodnie z zapisami w art. 47 ust.6 i 7 cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zarówno informacja przekazywana do Sądu o możliwości powrotu dziecka do jego rodziny, jak i wniosek o wszczęcie z urzędu postępowania o wydanie zarządzeń wobec dziecka celem uregulowania jego sytuacji prawnej, powinna zawierać opinię gminy lub podmiotu prowadzącego pracę z rodziną. W dokumentacji badanych rodzin znajdują się opinie, o których mowa w przepisach. Np. z dnia 9.11.2017 r. dotycząca sytuacji czworga rodzeństwa przebywającego w rodzinie zastępczej spokrewnionej, z dnia 16.02.2018 dotyczące sytuacji dziecka umieszczonego interwencyjnie w rodzinie zastępczej pełniącej funkcję pogotowia. W odniesieniu do dziecka, które wróciło do rodziny 10.01.2018 r. nie sporządzano ww. opinii, z uwagi na fakt, że było to postępowanie odwoławcze na wniosek rodziców dziecka. W stosunku do dwójki rodzeństwa, które zostało przysposobione w 2017 r. opinię sporządzono (2016r). w związku z postępowaniem w SR odnośnie uregulowania sytuacji prawnej dzieci.

W badanym obszarze nie stwierdzono uchybień.

Akta kontroli:92-112

Uczestnictwo w posiedzeniach zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej

Posiedzenia zespołu, o którym mowa w art. 129 – 131 cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej organizowane są przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Międzyrzeczu. Od stycznia 2017 r. do dnia kontroli Zespół w sprawie rodzeństwa Ł. zbierał się dwukrotnie: 11.05. i 17.11. 2017 r. O terminach posiedzeń Ośrodek został poinformowany

pisemnie (pisma z dnia: 05.05.2017 i 25.10.2017). Na drugie posiedzenie ośrodek przygotował i przesłał pismo dotyczące sytuacji dzieci w rodzinie. Czworo dzieci przebywa w rodzinie zastępczej u babci, która jest wspierana przez ośrodek i pozostaje w kontakcie z pracownikiem socjalnym. Z informacji uzyskanych od Kierownika Ośrodka wynika, że w posiedzeniach uczestniczył pracownik socjalny, który wspiera rodzinę. W dokumentacji rodziny nie ma potwierdzenia uczestnictwa przedstawiciela ośrodka w posiedzeniu zespołu. Z badanej dokumentacji wynika, że Kierownik Ośrodka dostrzegł konieczność dokumentowania uczestnictwa w posiedzeniach i na ostatnim zawiadomieniu, które wpłynęło do ośrodka dotyczącym terminu posiedzenia w dniu 16.02.2018 w sprawie oceny sytuacji innego dziecka (chłopca umieszczonego pogotowiu rodzinnym) zamieścił adnotację: “proszę o notatkę ze spotkania”. Notatki do dnia kontroli nie sporządzono.

W badanym obszarze stwierdzono uchybienie polegające na braku dokumentu potwierdzającego udział w posiedzeni zespołu.

Akta kontroli:92-112

WNIOSKI:

Nie stwierdzono uchybień w zakresie:

- opracowywania 3-letniego gminnego programu wspierania rodziny;
- wsparcia rodzin przez asystenta;
- zgodności z przepisami kwalifikacji i podnoszenia kompetencji zawodowych przez asystenta rodziny,
- liczby rodzin pod opieką asystenta;
- działań na rzecz reintegracji rodzin, których dzieci przebywają w pieczy zastępczej;
- sporządzania oceny sytuacji rodzin;
- modyfikowania planu pracy z rodziną;
- zapewnienia dostępu do poradnictwa specjalistycznego;
- sporządzania opinii ws. dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

W badanym zakresie stwierdzono uchybienia pod względem:

- nieprecyzyjnego formułowania celów w planowaniu przez asystenta pracy z rodziną;
- braku dokumentowania uczestnictwa w sporządzeniu planu pomocy dziecku przebywającemu w pieczy zastępczej;
- braku dokumentowania uczestnictwa pracowników Ośrodka w posiedzeniach zespołów.

W badanym zakresie stwierdzono istotne uchybienia pod względem:

- kompleksowości zastosowanych rozwiązań na rzecz wspierania rodzin, ujętych w 3-letnim Gminnym Programie Wspierania Rodziny, polegających na braku placówki wsparcia

dziennego oraz nie tworzeniu warunków do funkcjonowania rodzin wspierających.

Zalecenia pokontrolne:

Mając na uwadze stwierdzone uchybienia i istotne uchybienia, na podstawie art.197d cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz § 13.2 rozporządzenia w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzenia kontroli **zalecam:**

1. Opracować kolejny Gminny Program Wspierania Rodziny, z uwzględnieniem rozwiązań na rzecz wspierania rodzin, czyli powołania placówki wsparcia dziennego i tworzenia warunków do działania rodzin wspierających, zgodnie z art. 9 cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
2. Uczestniczyć i dokumentować udział w posiedzeniach Zespołów ds. oceny sytuacji dziecka przebywającego w pieczy zastępczej.
3. Aktywnie uczestniczyć w tworzeniu planów pomocy dziecku przebywającemu w pieczy zastępczej.
4. Precyzyjnie ustalać cele do realizacji przy planowaniu przez asystenta pracy z rodziną.

Za powstałe uchybienia odpowiedzialność ponosi Kierownik jednostki.

Pouczenie

Zgodnie z art. 197d cytowanej ustawy, jednostka kontrolowana może w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych zgłosić do nich zastrzeżenia.

Jednostka kontrolowana jest zobowiązana w terminie 30 dni od otrzymania zaleceń pokontrolnych do poinformowania wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w 2 jednobrzmiących egzemplarzach, z których:

- egzemplarz nr 1 przekazano Kierownikowi jednostki kontrolowanej
- egzemplarz nr 2 wraz z aktami kontroli pozostawiono w aktach Wydziału Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp.

Kontrolujący:

INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Wydziale Polityki Społecznej

Elżbieta Szwonka

INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Wydziale Polityki Społecznej

Magdalena Dziadas

Z up. WOJEWODY LUBUSKIEGO

Grażyna Jelska

Dyrektor

Wydziału Polityki Społecznej